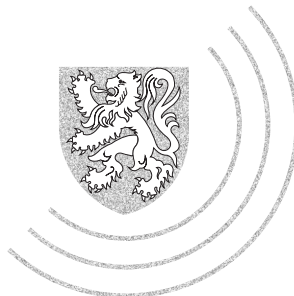

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

20 januari 2004

VLAAMSE OMBUDSDIENST

JAARVERSLAG 2002

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heren Jacky Maes en Gerald Kindermans**

**(Hoofdstuk 5.2 Thematische aanbevelingen inzake milieu,
afvalwaterheffing en ruimtelijke ordening)**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

mevrouw Vera Dua ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

41 (2002-2003)

– Nr. 1 : Vlaamse Ombudsdienst – Jaarverslag 2002

– Nrs. 2 tot 5 : Verslagen over gedachtewisselingen

INHOUD

	Blz.
A. DEEL MILIEU EN AFVALWATERHEFFING	4
I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst	4
II. Bespreking	7
B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING	9
I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst	9
II. Bespreking	11

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening heeft op 16 oktober 2003 het Jaarverslag 2002 van de Vlaamse Ombudsdienst, hoofdstuk 5.2 Thematische aanbevelingen inzake milieu, afvalwaterheffing en ruimtelijke ordening, besproken.

De heer Jacky Maes brengt verslag uit over het deel leefmilieu (bevoegdheden van de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking). De heer Gerald Kindermans brengt verslag uit over het deel ruimtelijke ordening (bevoegdheid van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie).

A. DEEL MILIEU EN AFVALWATERHEFFING

I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst

I.1. Toelichting door de heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman

Het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsman maakt bij het thema 'Milieu' telkens een onderscheid tussen klachten over het leefmilieu in het algemeen (milieuhinder, milieuvergunningen, bodemverontreiniging) en klachten rond de milieu- en afvalwaterheffing.

I.1.1. Eerstelijnsklachten

Het klachtendecreet, dat in 2002 in werking trad, wil de burger ertoe aanzetten om, vooraleer bij de Vlaamse Ombudsdienst klacht neer te leggen, zich eerst te wenden tot de klachtenbehandelaars van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en van de Vlaamse openbare instellingen. Hiertoe werd bij elke administratie of openbare instelling een eerstelijnsklachteninstantie opgezet, die jaarlijks het klachtenbeeld rapporteert aan de Vlaamse Ombudsdienst. Deze gegevens worden ook opgenomen in het jaarverslag van de Ombudsdienst.

In totaal zijn er bij deze instanties 114 eerstelijnsklachten over milieu ingediend. Dit cijfer is vermoedelijk niet volledig.

Ten eerste werkt de eerstelijnsklachtenbehandeling nog niet optimaal. Het duurt een tijdje voor men een klacht herkent, erkent en dan ook als dusdanig registreert.

Ten tweede verloopt er, zeker bij milieu-aangelegenheden, enige tijd tussen een melding en een klacht. Een melding van bijvoorbeeld milieuhinder zal pas omgezet worden in een klacht indien de burger in kwestie meent dat de Vlaamse overheid geen correct gevolg geeft aan de melding.

Ten slotte is het niet duidelijk of de Vlaamse Ombudsdienst ook rekening moet houden met meldingen en klachten over andere besturen dan de Vlaamse overheid. Inzake milieu-inspectie zijn gemeentelijke overheden bevoegd voor inrichtingen van de klasse 2 en 3. Het Vlaamse Gewest beschikt hierbij enkel over een subsidiaire bevoegdheid. Toch is er een positieve evolutie merkbaar waarbij de Vlaamse overheid in geval van zware hinder toch haar verantwoordelijkheid opneemt.

I.1.2. Tweedelijnsklachten

Het zwaartepunt van het klachtenbeeld is verschoven van klachten over fiscaliteit naar klachten over het leefkader (leefmilieu-ruimtelijke ordening-wonen-verkeer-infrastructuur). Milieu- en milieuheffingsklachten samen staan in voor 12 percent van het totale aantal klachten. Samen met de klachten rond wonen en ruimtelijke ordening en deze over verkeer en infrastructuur gaat het om meer dan 45 percent van het totale aantal klachten.

Er zijn minder klachten over milieuheffingen, wat ook wijst op de inspanningen die de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft geleverd. Het aantal milieuklachten blijft vrij stabiel rond 12 à 14 percent van het totale aantal klachten.

In 60 percent van de gevallen betreft het (deels of volledig) gegronde klachten ; 45 percent van de klachten werd hersteld en 10 percent ongegrond bevonden. Vijf percent van de klachten leidde tot beleidsaanbevelingen : het gaat dan om een terecht signaal van de burger, waarop de administratie echter niet kan ingaan, omdat zij de regelgeving moet toepassen.

De klachten gaan over redelijke behandeltermijn, goede uitvoeringspraktijk en administratieve nauwkeurigheid, deugdelijke correspondentie en actieve dienstverlening.

De betrokken administraties zijn het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM) en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW).

In mindere mate zijn ook de gemeentebesturen betrokken partij. In het ombudsdecreet is ook de notie van ‘medebewind’ ingeschreven : indien de gemeente taken uitoefent die een grondslag hebben in de Vlaamse regelgeving, kan de burger hierover een klacht indienen bij de Vlaamse Ombudsdienst. In de communicatie met de gemeentebesturen wordt dit ook heel duidelijk gesteld. Om dergelijke klachten beter te kunnen opvangen heeft de Ombudsdienst in 2002 een ‘Ronde van Vlaanderen’ door alle Vlaamse provincies ondernomen.

I.2. Toelichting door de heren Chris Nestor en Nan Van Zutphen, onderzoekers bij de Vlaamse Ombudsdienst

I.2.1. Klachten over milieuhinder

Het betreft hier vooral klachten over geur- en geluidshinder. Die hinder komt vooral van kleine bedrijven die onder de VLAREM-regelgeving vallen en een milieuvergunning klasse 2 of 3 hebben of van andere activiteiten in de woonomgeving ; zelden om klachten over bedrijven van klasse 1 of over milieuverontreiniging.

Uit het jaarverslag blijkt dat de klachten over heel diverse onderwerpen gaan : hinder door kleine bedrijven (een smederij, een wafelfabriek, een steenhouwerij), een kleiduifschietstand, het verkeer (wegverkeer maar ook een klacht over binnenvaart) en vogelschrikkanonnen.

De controle en het toezicht op de vergunde inrichtingen is verdeeld tussen het Vlaamse Gewest en de gemeenten. Voor klasse 2- en 3-inrichtingen ligt de bevoegdheid bij de gemeenten en heeft de afdeling Milieu-inspectie van het Vlaamse Gewest een ‘hoog toezicht’, wat betekent dat de Milieu-inspectie zo nodig kan tussenkomen. De Milieu-inspectie heeft echter haar handen vol met de controle van de klasse 1-inrichtingen en komt bij klasse 2 en 3 enkel tussen als het om zware hinder gaat, bijvoorbeeld als er gevaar voor mens of milieu dreigt. In alle andere gevallen verwijst de Milieu-inspectie door naar de gemeente. Niet alle gemeenten zijn echter geneigd om die taken snel op te nemen en het ontbreekt sommige gemeenten ook aan expertise om dat milieutoezicht uit te oefenen. Het zijn vooral die klachten die bij de Vlaamse Ombudsdienst terechtkomen.

Inhoudelijk komen er twee elementen steeds naar voren :

1. de termijn : het duurt soms erg lang vooraleer er concreet verandering komt in een situatie. Bij de klacht over de kleiduifschietstand werd pas 2,5 jaar na de eerste melding van hinder de milieuvergunning geschorst ;
2. de doortastendheid van het overheidsoptreden : als de hinder niet op korte termijn vermindert of verdwijnt, is het overheidsoptreden voor de burger onvoldoende. Bij de klacht over de smederij werd er geluidshinder veroorzaakt doordat de smederij met open poort werkte. De milieuvergunning eiste dat die poort gesloten werd, de gemeente maande regelmatig aan en stelde ook een proces-verbaal op, zonder resultaat. Verdere stappen om bijvoorbeeld de vergunning te schorsen, vond de gemeente te zwaar in verhouding tot de hinder. Bij de klacht over de steenhouwerij liet de gemeente duidelijk weten dat ze enkel wilde optreden bij flagrante overtredingen van het bedrijf en vroeg ze om geduld tot het bedrijf geherlokaliseerd is (hoewel dat op korte termijn niet te verwachten is).

Als algemene VLAREM-normen of specifieke vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd, kan de toezichhoudende overheid hiertegen optreden. De milieuambtenaar kan een proces-verbaal opstellen en aan het parket bezorgen. Uit de gegevens van de afdeling Milieu-inspectie blijkt dat die PV's in veel gevallen te lang blijven liggen of geseponneerd worden.

De gemeente kan ook zelf administratief handhaven als een overtreder zich niet in regel stelt. Dat is echter een zware stap die niet zo snel wordt gezet. Het is begrijpelijk dat een gemeente niet te snel tot sluiting van een bedrijf zal overgaan, maar het gaat ook niet op om de overlast verder toe te laten en niet op te treden. Klachten moeten altijd grondig worden onderzocht zodat bepaald kan worden welke maatregelen de hinder kunnen beperken.

Afhankelijk van de vraag of de implementatie van die maatregelen enige tijd vergt of dat een efficiënte oplossing binnen afzienbare termijn haalbaar is, kan hinder voor een bepaalde periode gedoogd worden. Maar het gedogen kan uitsluitend op voorwaarde dat duidelijk is waartoe de overtreder zich verbindt, met name op welke wijze hij binnen een redelijke termijn een afdoende oplossing uitwerkt. Als bijvoorbeeld binnen een redelijke termijn geen industriegrond vrijkomt, volstaat de belofte van een herlokalisatie van een bedrijf niet.

Een accurate handhaving is nodig, ook voor die hinder waarbij er geen sprake is van zware schade

aan het milieu of gezondheidsrisico's. Uit de ontvangen klachten blijkt toch wel duidelijk dat 'allegaagse' geluidshinder van kleine bedrijfjes, verkeer enzovoort een grote bron van ergernis is, niet alleen vanwege het lawaai maar zeker ook vanwege het gevoel van de betrokkenen dat er nauwelijks wat aan gedaan wordt.

Aanbeveling 2002-05 stelt dan ook : "De Vlaamse overheid en de gemeenten moeten samen de milieuhinder aanpakken. De garantie moet worden geboden dat de hinder daadwerkelijk wordt onderzocht en dat de nodige middelen voorhanden zijn opdat het bevoegde overheidsniveau efficiënt kan optreden. De expertise van de gemeenten en de handhavingsmiddelen moeten daartoe versterkt worden."

Stappen hiertoe zijn gezet met het kerntakendebat dat de bestaande bevoegdheidsverdeling bevestigt en dat voorziet in meer ondersteuning van de gemeenten door het gewest en bovendien in sancties als de gemeenten hun verantwoordelijkheid niet opnemen. In laatste instantie garandeert het gewest de burger daarin ook een tussenkomst van de Milieu-inspectie als de gemeente onvoldoende initiatief neemt.

En er is ook het nieuwe handhavingsdecreet dat in voorbereiding is en dat de mogelijkheden moet verbeteren om op maat, in functie van de ernst en omvang van de inbreuk te sanctioneren.

Een ander aspect bij de klachten over milieuhinder is de communicatie naar de burger. Betere informatie over de aanpak van hinder blijft nodig. Voor informatie wijst de milieu-administratie (AMINAL) naar de Vlaamse Infolijn die duidelijk informeert over de bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenten en het Vlaamse Gewest. Maar uit de ontvangen klachten blijkt toch dikwijls dat burgers bij de gemeenten onvoldoende gehoor vinden.

Het probleem is niet dat de Vlaamse Infolijn of de Milieu-inspectie niet duidelijk naar de gemeente verwijzen, maar wel dat burgers hiermee niet altijd voldoende geholpen zijn en het gevoel krijgen van het kastje naar de muur te worden gestuurd. Het blijft voor de burger soms onduidelijk wat er met zijn klacht gedaan wordt, welke termijn de behandeling vraagt of waarom de betrokken overheid zo handelt.

Tot slot zal ook een foutloze en perfecte handhaving niet alle ontevredenheid oplossen. De subjectieve hinder kan zeer verschillend worden ervaren. Er is een spanningsveld tussen 'reglementaire hin-

der' en de eigen ervaring. Normen evolueren ook en het is daarom belangrijk dat er van alle hinderklachten een goede registratie gebeurt.

Aanbeveling 2002-06 stelt daarom : "De Vlaamse overheid en de gemeenten moeten hun aanpak van milieuhinder beter communiceren vanuit het standpunt van de burger. Ten aanzien van subjectieve hinderervaring moet de overheid duidelijkheid verschaffen over wat de mogelijkheden van de overheid zijn om op te treden."

I.2.2. Bodemverontreiniging

Bij de klachten over OVAM ligt de focus op de informatieverstrekking en de dienstverlening bij saneringsprojecten. In het jaarverslag wordt uitgebreid ingegaan op een klacht over een sinds eind 1999 lopende bodemsanering van een benzinstation (blz. 131). De uitbater heeft problemen met de uitvoering van de saneringswerken door aannemers en met de erkende bodemsaneringsdeskundige die het saneringsproject uitwerkt en controleert.

De periodieke meetresultaten waarmee het project wordt opgevolgd, blijken zware fouten te bevatten en er zijn allerlei problemen bij de concrete uitvoering van de werken. De verzoeker had graag wat bijstand van OVAM om zijn sanering op de efficiëntste manier te laten verlopen.

OVAM legt saneringsplichtigen zeer zware verplichtingen op, wat vanuit het bodemsaneringsdecreet ook zeer terecht is, maar mag hierbij toch niet het menselijke aspect uit het oog verliezen. Een actievere houding van OVAM inzake begeleiding en ondersteuning van mensen die een saneringsproject moeten laten uitvoeren, is een absolute vereiste. Zeker als het gaat om erkende bodemsaneringsdeskundigen mag worden verwacht dat OVAM haar controle hierop ten volle uitoefent en snel reageert als in lopende saneringsprojecten de betrouwbaarheid van meetresultaten in vraag wordt gesteld. De OVAM mag dus niet enkel oog hebben voor het bodemaspect maar moet ook aandacht hebben voor de begeleiding van de saneringsplichtigen.

Vandaar aanbeveling 2002-07 : "De Vlaamse overheid moet zorgen voor een goede begeleiding en ondersteuning van burgers die een bodemsaneringsproject moeten uitvoeren."

Inzake de algemene problematiek van de zware saneringskost van benzinstations blijft het wachten op de effectieve inwerkingtreding van het fonds

voor bodemsanering van tankstations. Dat is een beleidszaak die snel moet worden afgehandeld.

Aanbeveling 2002-07 vraagt dan ook een snelle effectieve inwerkingtreding van het saneringsfonds: “De Vlaamse overheid moet er samen met de federale en andere gewestelijke overheden op toezien dat het Benzinefonds ter oplossing van de saneringsproblematiek van tankstations zo snel mogelijk effectief in werking treedt.”

I.2.3. Klachten over milieuheffingen

Het aantal bezwaarschriften over de afvalwaterheffing daalt. Er blijven een aantal problemen bestaan waarvoor de verantwoordelijkheid niet zozeer bij de Vlaamse Milieumaatschappij ligt, maar bij de drinkwatermaatschappijen – hun factuurgegevens vormen immers de basis voor de afvalwaterheffing – en bij de regelgever.

a) verborgen lekken

Verborgen lekken in de waterleiding op het grondgebied van de gebruiker zorgen voor een aantal problemen. Zeker bij kleine lekken kan het lange tijd duren voor ze ontdekt worden. Naast de hoge factuur voor het watergebruik, wordt de burger in dit geval ook nog eens extra belast via de afvalwaterheffing.

Tot voor kort loste de VMM dit pragmatisch op. De drinkwatermaatschappijen waren niet altijd bereid om een kredietnota te bezorgen, maar wel een attest dat er een verborgen lek was. De VMM herberekende dan de heffing, niet op basis van de (hoge) waterfactuur, maar op basis van het gemiddelde van de drie voorafgaande jaren. De VMM kreeg hierover echter opmerkingen van het Rekenhof, omdat er voor deze oplossing geen grondslag in de regelgeving bestond.

Het resultaat is dat de betrokkenen het volledige bedrag van de afvalwaterheffing betalen. De drinkwatermaatschappijen leveren nog steeds attesten af, maar deze hebben weinig nut. De oplossing ligt in de eerste plaats bij de watermaatschappijen, die een minder strikte regeling zouden moeten hantieren voor het toestaan van kredietnota's. Het is te gemakkelijk om enerzijds via een attest te erkennen dat er een verborgen lek bestaat, maar anderzijds hiervoor geen lagere factuur aan te rekenen. De regelgever kan er op zijn beurt voor zorgen dat de VMM volledig wettelijk de afvalwaterheffing kan verminderen.

b) gebrekkige informatieverstrekking

Ook hier ligt het probleem vooral bij de drinkwatermaatschappijen en minder bij de VMM, die heel wat inspanningen levert. De drinkwatermaatschappijen informeren de burger bijvoorbeeld niet over het feit dat een gehandicapte recht heeft op een vrijstelling van de afvalwaterheffing op voorwaarde dat de factuur op zijn naam staat, en niet op de naam van zijn of haar echtgeno(o)t(e).

c) AWW-abonnees zonder drinkwatermeter

Abonnees van de Antwerpse Waterwerken (AWW) beschikken niet over een drinkwatermeter. Dit probleem zal zichzelf oplossen in die zin dat in 2007 iedereen verplicht over een drinkwatermeter zal moeten beschikken. Intussen betaalt een abonnee van de AWW eigenlijk teveel afvalwaterheffing, omdat de AWW decretaal niet verplicht is om bij zijn abonnees een watermeter te plaatsen. De minister van Leefmilieu heeft in 2002 beloofd om voor een decretale aanpassing te zorgen, maar op het ogenblik van de publicatie van het jaarverslag was dit nog niet gebeurd.

Slotopmerkingen

De Vlaamse Ombudsman merkt ten slotte nog op dat de discussie over de vraag of de Vlaamse Ombudsdienst ook bevoegd is voor de beleidsdomeinen van de lokale besturen, voor een deel bepaald zal worden door het kerntakendebat. Wat de afvalwaterheffing betreft, is het duidelijk dat de VMM een aantal positieve stappen heeft gezet, waaruit ook blijkt dat de verantwoordelijkheid nu vooral bij de drinkwatermaatschappijen ligt. Ten slotte moet ook opgemerkt worden dat er recent meer klachten over geluidshinder worden ingediend, die echter nog niet in het jaarverslag verwerkt zijn.

II. Bespreking

– Opmerkingen van de leden

De heer *Jacky Maes* vindt het jaarverslag een waardevol document, met tal van voorbeelden uit de praktijk. Wat hierbij vooral opvalt, is de trage en moeizame communicatie tussen overheid en burger en de vele problemen die foute adressen en adreswijzigingen met zich meebrengen (facturen die op verkeerde adressen terechtkomen, aanmaningen, terechtwijzigingen, enzovoort). Het is voor het lid echter niet duidelijk hoe dit snel kan worden opgelost.

De heer *Jos Bex* heeft twee bedenkingen, die evenwel niet direct te maken hebben met de werking van de Ombudsdienst. Het feit dat vele klachten, waarvan een proces-verbaal wordt opgemaakt door ambtenaren van de Milieu-inspectie of door gemeentelijke milieu-ambtenaren, door het parket geseponneerd worden, ontmoedigt de inspectiediensten.

Een aantal jaren geleden werden massaal vergunningen verleend aan bodemsaneringsdeskundigen. Nu blijkt dat velen onder hen te snel erkend werden en in feite niet over de competentie beschikken om een deskundig saneringsverslag op te stellen. De heer *Bex* suggereert om de erkenningsprocedure te evalueren. Dit kan in de toekomst een aantal klachten vermijden.

De heer *Johan Malcorps* merkt op dat er veel opmerkingen zijn over het toezicht op milieuhinder. Positief is in elk geval dat de afdeling Milieu-Inspectie van AMINAL een subsidiaire bevoegdheid heeft, waardoor ze bij flagrante milieu-overtredingen door inrichtingen van de klasse 2 en 3 toch kan optreden. Zij kan echter niet overal structureel optreden.

Als de gemeenten echter het milieuhandhavingsbeleid voor die categorie van bedrijven opeisen als een kerntaak van de lokale overheden, dan moeten zij ook hun verantwoordelijkheid terzake opnemen. Een derde van de Vlaamse gemeenten beschikt niet eens over een Vlarem-gemachtigde ambtenaar, waardoor ze ook geen gemeentelijk milieuhandhavingsbeleid kunnen voeren.

De demotivatie bij de Milieu-inspectie op gemeentelijk en gewestelijk vlak blijft groot. De federale overheid moet via politie en justitie haar verantwoordelijkheid opnemen. In samenspraak met de gewesten is er een lijst met de prioriteiten in het vervolgingsbeleid opgesteld, waarbij milieumisdrijven een vrij belangrijke plaats innemen. De parketten moeten in het vervolgingsbeleid dan ook de vastgelegde prioriteiten respecteren.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* merkt op dat de Ombudsdienst terecht meer aandacht vraagt voor het menselijke aspect bij bodemsanerungen. Ook bij andere overheidsdiensten zijn er vaak klachten over een niet correct onthaal, gebrekkige informatie, of het doorverwijzen naar de verkeerde personen. Hoe kan dit concreet verholpen worden? De VMM heeft terzake al een positieve ontwikkeling doorgemaakt, maar OVAM gaat er blijkbaar van uit dat dit haar verantwoordelijkheid niet is.

– *Repliek van de heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman*

Wat het handhavingsbeleid en milieustrafrecht betreft, moet volgens de Ombudsman duidelijk aangeduid worden wie voor wat verantwoordelijk is, zoniet kan een overheid zich steeds achter het subsidiariteitsbeginsel verschuilen om de eigen verantwoordelijkheid te ontlopen. Subsidiariteit kan pas goed werken als de overheid over partners beschikt met voldoende middelen en mogelijkheden om die taken ook daadwerkelijk op te nemen en uit te oefenen.

Wat het ontbreken van het menselijke aspect betreft, dit is voor een deel terug te voeren op de dubbele natuur van vele instellingen: enerzijds ondersteunen ze burgers of andere overheden met het uitvoeren van een bepaalde taak, anderzijds sanctioneren ze. Hetzelfde geldt voor OVAM: enerzijds ondersteunt ze saneringsplichtigen, anderzijds controleert ze en sanctioneert ze eventueel de saneringsplichtigen.

In het verleden werden inderdaad soms te vaak en te snel erkenningen uitgereikt aan saneringsdeskundigen. OVAM moet een houding aannemen waarbij ze eerder meestreeft naar sanering, in plaats van deze te blokkeren of extra kosten voor de saneringsplichtige te veroorzaken. OVAM heeft een goed functionerende eerstelijnsklachtendienst, maar stelt zich zeer terughoudend op qua begeleiding van de saneringsplichtigen. OVAM komt bijvoorbeeld niet tussenbeide indien er een probleem rijst tussen de saneringsplichtige en de aannemer die hij gecontracteerd heeft voor het uitvoeren van saneringswerken die door OVAM werden opgelegd.

– *Repliek van de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking*

Op vraag van de minister geeft mevrouw Lutgarde Fleurinck, afdelingshoofd Heffingen van de VMM, bijkomende toelichting. Mevrouw Fleurinck toont zich verheugd dat de inspanningen van de VMM om klantvriendelijker te werken positief beoordeeld worden door de Ombudsdienst. Anderzijds vraagt ze begrip voor de zware taak om de afvalwaterheffingen van 2,3 miljoen kleingebruikers te innen.

De VMM werkt op basis van de gegevens die de drinkwatermaatschappijen jaarlijks doorgeven. Opmerkelijk is dat de fouten die de VMM hierbij opmerkt en corrigeert – verkeerde adressen, ver-

keerd geschreven namen van heffingsplichtigen – zich elk jaar opnieuw herhalen. De verantwoordelijkheid van de drinkwatermaatschappijen in deze is dus zeer groot.

Hetzelfde geldt voor de problematiek van verborgen lekken. De drinkwatermaatschappijen leveren gewoon een attest af met de gegevens van het waterverbruik van de voorbije drie jaren, waaruit de VMM dan moet afleiden dat er sprake is van een verborgen lek, zonder dat de drinkwatermaatschappijen dit als dusdanig erkennen. Anderzijds is een plots verhoogd waterverbruik niet altijd te herleiden tot een verborgen lek. De drinkwatermaatschappijen beschikken over een fonds om dergelijke problemen op te lossen.

Het probleem van de AWW-abonnees is uiteindelijk decretaal opgelost via het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2003. De bepaling laat toe dat de factuur bepaald wordt op basis van het aantal kranen waarover een heffingsplichtige beschikt. Elke kraan staat voor een aantal punten, en op basis van het totale aantal punten wordt dan de heffing berekend.

Wat de problematiek van de afvalwaterheffingen betreft, is het volgens minister Ludo Sannen duidelijk dat de verantwoordelijkheid voor een groot deel ligt bij de drinkwatermaatschappijen, door wiens onnauwkeurigheden de inspanningen van de VMM soms teniet worden gedaan. De Vlaamse overheid heeft evenwel een grotere zeggingschap over de VMM dan over de drinkwatermaatschappijen.

De verantwoordelijkheden inzake milieuhandhaving zijn duidelijk verdeeld : de gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inrichtingen van de klassen 2 en 3, de Vlaamse overheid voor de klasse 1. Het Vlaamse Gewest ondersteunt de gemeenten bij hun handhavingsbeleid en bij de begeleiding van hun ambtenaren. De vraag is echter wat er moet gebeuren indien een gemeente zijn verantwoordelijkheid niet opneemt. De minister suggereert dat de Ombudsdienst de klachten over het optreden van de gemeenten in dergelijke dossiers zou bundelen en ter overleg zou overmaken aan de toezichthoudende minister, zodat deze de gemeenten op hun verantwoordelijkheid kan wijzen.

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING

I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst

I.1. Toelichting door de heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman

Volgens de heer *Bernard Hubeau*, Vlaams Ombudsman, is ruimtelijke ordening nog steeds een knelpunt bij de bevolking. Er worden nog steeds veel klachten in verband met ruimtelijke ordening ingediend bij de Vlaamse Ombudsdienst.

1.1.1. Eerstelijnsklachten

De heer Hubeau merkt op dat voor de eerste keer de klachten samenvallen met de toepassing van het decreet van 1 juni 2001 houdende de toekenning van het klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen (het zogenaamde klachtendecreet), dat op 1 januari 2002 in werking trad. Dit decreet heeft een eerstelijnsklachtenbehandeling uitgewerkt. Op basis van dit decreet heeft iedereen die een klacht heeft over de werking van de Vlaamse administratie (ministerie en Vlaamse openbare instellingen), de mogelijkheid om in eerste instantie bij een dienst (bestuursinstelling) van de Vlaamse overheid kosteloos een klacht in te dienen over de handelingen en de werking van die diensten. In tweede instantie kan men met een klacht terecht bij de Vlaamse Ombudsdienst wanneer men geen of niet tijdig een antwoord krijgt. Het is ook de decretale rol van de Vlaamse Ombudsdienst om verslag uit te brengen over de eerstelijnsklachtenbehandeling. Zoals vele nieuwe decreten heeft dit een inloopperiode nodig, wat zijn repercussies heeft op de cijfers van het eerste jaar eerstelijnsklachtenbehandeling. In de eerste lijn zijn er over alle provincies en aanspreekpunten samen op het vlak van ruimtelijke ordening 105 klachten geregistreerd, wat uiteraard niet alle klachten kunnen zijn. Het nieuwe decreet moet nog groeien en de instellingen die op het vlak van de ruimtelijke ordening actief zijn op eerste lijn moeten de kans krijgen om zich te organiseren in het kader van de eerstelijnsklachtenbehandeling overeenkomstig het klachtendecreet.

De Ombudsman verwijst naar de toelichting en bespreking in de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken inzake de toepassing van het klachtendecreet, onder meer in verband met ruimtelijke ordening. (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 41/5*)

Er zijn rapporten ingediend door alle betrokken eerstelijnsinstanties, van alle AROHM-afdelingen, ook de afdeling Financieel Management omwille van de heffingen inzake bedrijfsruimten, de Vlaamse Landmaatschappij en van het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.

Uit dit beperkte klachtenbeeld kan afgeleid worden dat ook in eerste lijn de lange behandeltermijn van vooral stedenbouwkundige vergunningen (en ook wel bouwmisdrijven) wordt aangeklaagd. Een ander belangrijk pijnpunt blijkt het permanent wijzigende institutionele en reglementaire kader. Ruimtelijke ordening is de enige sector waar de burgers in de eerstelijnsklachtenbehandeling klagen over de wijzigende regelgeving op zich en niet alleen over de gevolgen ervan.

1.1.2. Tweedelijnsklachten

Het aantal klachten inzake ruimtelijke ordening is gestegen van 10 percent van het totale aantal klachten in 1999 tot 15,3 percent in 2003. Een kleine helft van het totaal aantal klachten gaat over het leefkader van de burger. Iets meer dan 60 percent van de klachten zijn gegrond. Een groot deel wordt hersteld ofwel naar aanleiding van het indienen van een klacht bij de Vlaamse Ombudsdienst ofwel door andere omstandigheden. Een aantal andere klachten is niet herstelbaar. Er is in ieder geval een alertheid van de betrokken diensten om een oplossing te bekomen. 25 percent van de klachten zijn ongegrond, wat betekent dat de administratie in dit dossier gedaan heeft wat ze moest doen en dus geen fouten treft.

De Ombudsman geeft een overzicht van het klachtenbeeld en de geschonden ombudsnormen :

- onredelijke behandeltermijnen, ook inzake onder meer de heffing van leegstaande woningen en gebouwen, en het gebrekkig of niet (tijdig) optreden naar aanleiding van milieusignalen van de burger. Het gaat daarbij om meer dan 50 percent van de klachten in verband met ruimtelijke ordening. De Vlaamse overheid mag en moet zich niet tevreden te stellen met alleen maar het treffen van conjuncturele maatregelen, zoals nieuwe snellere en vereenvoudigde procedures en extra aanwervingen. Ook andere maatregelen dringen zich op om de structurele moeilijkheden weg te werken. De repliek van de Vlaamse minister-president Bart Somers naar aanleiding van de bespreking van de aanbevelingen en voorstellen van de Ombudsdienst dienaangaande is niet correct. Volgens de Om-

budsman is de achterstand in de buitendiensten, in tegenstelling tot wat beweerd wordt door de Vlaamse minister-president, op anderhalf jaar tijd niet verminderd met een derde ;

- goede uitvoeringspraktijk ;
- goede uitvoeringspraktijk en administratieve nauwkeurigheid, wat betrekking heeft op het zorgvuldig omgaan met vragen en dossiers van burgers ;
- actieve dienstverlening en deugdelijke correspondentie. Burgers die vragen stellen, bijvoorbeeld in verband met planschade, hebben recht op meer dan een louter algemeen antwoord. Ze hebben recht op een degelijke actieve begeleiding.

I.2. Toelichting door de heer Erwin Janssens, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst

– Behandeltermijnen

De heer Erwin Janssens geeft een overzicht van de actuele situatie op basis van de gegevens tot en met augustus 2003. Op basis van die cijfers kan vastgesteld worden dat de behandeltermijnen in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen langer zijn geworden. De provincies Limburg en Vlaams-Brabant kennen een status-quo. In de provincie West-Vlaanderen is er enige verbetering waar te nemen.

De spreker verwijst naar de decretale initiatieven om de behandeltermijnen te verkorten tot 50 dagen, met mogelijkheid tot verlenging (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1800/1*). Veertig percent van de ingediende adviesaanvragen blijkt te zijn behandeld binnen 45 dagen. Na 60 dagen is 80 percent van de dossiers behandeld. De nieuwe decretale regeling alleen zal echter niet volstaan. Een burger die bij de gemeente een bouwaanvraag indient waarvan men op voorhand weet dat AROHM de termijn gaat laten verstrijken omdat het geen gewichtig dossier is, zal weinig begrip kunnen opbrengen voor het feit dat er 50 dagen moet gewacht worden op iets wat toch niet gaat komen wegens de geringe belangrijkheid van de bouwaanvraag. Het probleem is dan ook nog niet opgelost. AROHM zelf geeft aan dat er een personeelstekort is. Hetzelfde geldt voor bouwovertreedingen ; de afdeling Bouwinspectie vraagt een dertigtal extra aanwervingen. Het effect van de invoering van de verjaring van bouwmisdrijven op de werkdruk is nog niet duidelijk.

– *Taakverdeling met de gemeenten*

De taakverdeling tussen de gemeenten en de administratie wordt ook opgemerkt in de werking van de Vlaamse Ombudsdienst. Meer gemeenten dan AROHM-diensten worden in feite aangeschreven.

– *Heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten*

Er is dit jaar geen aanbeveling inzake de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten opgenomen in het jaarverslag. Positief element is dat de sanctie op het niet-betalen van de heffing intussen decretaal gemilderd is. De informatieverstrekking door de administratie is tegenwoordig ook veel bevattelijker. Weliswaar zijn er nog uiteenlopende klachten over de heffing.

Zo kan worden vastgesteld dat een aantal mensen geconfronteerd wordt met een heffing, die, alhoewel conform de regelgeving, ook door de administratie als onbillijk wordt beschouwd. De beperkte middelen waarover deze mensen beschikken moeten bijgevolg noodgedwongen worden aangewend voor het betalen van dergelijke heffingen, in plaats van het oplossen van het probleem. Het zou dan ook nuttig zijn om hiervoor in een decretale oplossing te voorzien.

– *Beantwoorden van bezwaarschriften tijdens een openbaar onderzoek*

Uiteraard is het momenteel voor de provincies en gemeenten niet haalbaar om bij elk groot project op elk bezwaarschrift geïndividualiseerd te antwoorden of een kopie van de beslissing op te sturen. Dit moet echter wel mogelijk zijn op gemeentelijk niveau voor kleine(re) projecten.

– *Planschade*

Het eerste probleem dat wordt gesignaleerd, is het feit dat de burger vaak niet op de hoogte blijkt te zijn of pas op de hoogte is na het verstrijken van de termijn. Tweede probleem is dat de burger steevast door de administratie wordt doorverwezen naar de rechtbank, omdat de administratie geen minnelijke schikking wil aangaan en het dossier, volgens de administratie, dermate complex is dat ze vermoedt dat men nooit tot een minnelijke schikking zal komen.

1.3. Conclusie

De heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman, merkt op dat de klachten er niet minder belangrijk

op zijn geworden. De vraag naar structurele oplossingen is zeer belangrijk. Verschillende pistes zijn denkbaar, zoals bijvoorbeeld op het vlak van personeel en termijnen. De Ombudsman waarschuwt voor bepaalde ad-hocoplossingen en crisismanagement. Het probleem moet immers aan de basis behandeld worden. De oorzaken moeten geredigeerd worden en niet alleen de gevolgen.

Hij wijst er ook op dat de lange behandeltermijnen inzake bouwovertredingen de legitimiteit en de geloofwaardigheid van het beleid inzake ruimtelijke ordening ondergraven.

De Ombudsman pleit ervoor om de vragen voor planschade niet altijd puur op een justitiële basis te behandelen. Men moet, net zoals voor andere dossiers, proberen tot een oplossing te komen vooraleer het dossier aanhangig te maken bij de rechter. Het is immers geen noodzaak om altijd en in alle gevallen dergelijke dossiers bij de rechtbank in te leiden.

Wat betreft de rappelbrief bij het niet-antwoorden van de overheid, pleit de heer Hubeau voor een tussenoplossing. De mogelijkheid voor de burger om een rappelbrief te sturen, mag niet leiden tot een overregulering van de formaliteiten.

II. Bespreking

II.1. Repliek van de minister

De heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, stelt dat hij zijn repliek zal beperken tot het becommentariëren van de in het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsman geformuleerde aanbevelingen. De minister stelt dat op de becommentarieerde individuele klachten in het jaarverslag niet verder moet ingegaan worden omdat ze veelal reeds het voorwerp hebben uitgemaakt van een uitvoerige briefwisseling tussen de Vlaamse Ombudsdienst en de administratie. Wanneer de administratie de conclusies van de Vlaamse Ombudsdienst niet betwistte of herstel bewerkstelligde, kan immers worden aangenomen dat zij de fout hebben toegegeven en dat de administratie, voor zover dit in haar mogelijkheden ligt, voortaan zal trachten een dergelijk voorval te vermijden.

– *Behandeltermijnen*

De minister stelt vast dat, globaal gezien, de gemiddelde doorlooptijden van aanvraagdossiers omzeg-

gens systematisch een dalende trend vertonen, wat dus een positieve kentering betekent. Het tijdig afhandelen van dossiers, zowel de aanvragen voor een stedenbouwkundige vergunning, verkavelingen, als stedenbouwkundige attesten, blijft evenwel een permanent aandachtspunt. De minister merkt op dat het overschrijden van de termijnen bij het behandelen van aanvraagdossiers meerdere oorzaken heeft, die bovendien van verschillende aard zijn en bijgevolg telkenmale beleidsmatig een aangepaste remediëring vergen.

De minister wenst erop te wijzen dat het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening inzake het vergunningenbeleid duidelijk een compleet nieuwe richting is ingeslagen. Op termijn zullen de gemeenten de integrale verantwoordelijkheid voor het vergunningenbeleid op zich nemen. Gemeenten worden immers op termijn ontvoegd conform het decreet van 18 mei 1999, als zij aan vijf voorwaarden voldoen, namelijk effectief beschikken over :

- een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan ;
- een gemeentelijke stedenbouwkundig ambtenaar ;
- een register onbebouwde percelen ;
- een conform verklaard plannenregister ;
- een vastgesteld vergunningenregister.

De minister wijst erop dat het trouwens ook de bedoeling is te komen tot een vereenvoudiging van de verplichtingen met betrekking tot de opmaak van het vergunningenregister (artikel 43 van het ontwerp van decreet, *Parl. St.* VI. Parl. 2002-2003, nr. 1800/1).

De minister hoopt dat die wijziging ertoe zal leiden dat in 2004 de eerste gemeenten effectief volledig autonoom hun vergunningen zullen kunnen afhandelen. Als een grote gemeente of stad, zoals bijvoorbeeld de stad Gent, normaal begin 2004 ontvoegd zal worden, en zelf integraal verantwoordelijk wordt voor het vergunningenbeleid, heeft dit vanzelfsprekend een grote impact op de werking en de werkdruk van Stedenbouw Oost-Vlaanderen. Wegens de toekomstige verschuiving van de bevoegdheid naar de gemeenten, zal de Vlaamse overheid de achterstand relatief gemakkelijk kunnen wegwerken. Indien extra personeelsleden zouden worden aangeworven, is het gevaar reëel dat deze op termijn allen zouden dienen af te vloeien,

omdat de verantwoordelijkheid voor het toekennen van bouwvergunningen bij de gemeenten zal komen te liggen.

De minister is van oordeel dat er daarom voor gezorgd moet worden dat de gemeenten zo snel mogelijk effectief kunnen ontvoegd worden. AROHM zal dan eindelijk de taak kunnen vervullen die het in feite reeds lang had moeten vervullen, zijnde kwaliteitsbewaking, begeleiding, coaching, sturing, om zodoende het ruimtelijke orderingsbeleid in Vlaanderen te brengen op het niveau van een planologische benadering van de ruimtelijke ordening in plaats van een ad-hocbenadering.

Binnen de marges die door het personeelsstatuut en andere reglementaire bepalingen zijn opgelegd, worden de inspanningen om voldoende en geschikt personeel aan te trekken onverminderd voortgezet. Er werd aan de administratie een wervingsmachtiging verleend om personeel aan te werven, maar er wordt echter vastgesteld dat de vereiste functieprofielen zeer moeilijk te vinden zijn op de arbeidsmarkt. Het is dan ook een hele lijdensweg om stedenbouwkundigen aan te werven. Hoewel de Vlaamse regering en administratie er alles aan doet om stedenbouwkundigen aan te trekken, vindt de administratie nauwelijks gegadigden.

Daarnaast heeft het personeel dat toch kan worden aangetrokken doorgaans bijkomende opleidingen nodig. Slechts na de noodzakelijke kennisopbouw kunnen hen meer complexe dossiers worden toevertrouwd. De minister concludeert dat het gericht werven van personeel dan ook slechts op termijn rendeert. In de beginfase zal dit immers zelfs nog grotere achterstanden genereren, al was het maar omdat de ervaren personeelsleden de nieuw aangeworven ambtenaren dienen op te leiden, wat tijd vergt.

Daarbij komt dat er een belangrijk personeelsverloop is. De aanwezige personeelsleden zijn bijzonder gegeerd op de arbeidsmarkt. Als er al stedenbouwkundigen kunnen worden aangeworven, ziet de administratie ze nadien vertrekken naar andere administraties, gemeenten en onderwijsinstellingen. Daarnaast worden ook vervroegde uittredingen door de minister aangehaald. Bijvoorbeeld Stedenbouw in Antwerpen ziet op die manier 8 personeelsleden van niveau 1 vertrekken. Men is er teruggevallen van 15 naar 7 personeelsleden door pensionering en ziekte. De minister concludeert dat de instroom van nieuwe personeelsleden bijgevolg in belangrijke mate ongedaan gemaakt wordt door de uitstroom van opgeleid en gekwalificeerd personeel.

De minister stelt dat wordt getracht aan die personeelsproblemen te verhelpen op vier mogelijke manieren. Men blijft nieuwe personeelsleden zoeken en opleiden. Men probeert mensen te motiveren en ertoe aan te zetten stedenbouwkundig ambtenaar te worden. Op dit ogenblik vinden er opleidingssessies plaats voor gemeentelijke ambtenaren teneinde onder meer te komen tot kwalitatief betere preadviezen.

Daarnaast is er overleg met de gemeenten om de preadviezen beter af te stemmen op de eindadviezen van de Vlaamse overheid. Er wordt bovendien onderzocht in welke mate de gemeentebesturen kunnen worden betrokken bij de voorbereiding van de adviezen van de gemachtigde ambtenaren.

Ook de digitale uitwisseling van gegevens wordt verbeterd. De gegevensuitwisseling tussen de AROHM-afdelingen en de centrale afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen enerzijds en de vergunnings- en handhavingsdiensten anderzijds verliep verre van optimaal. Elk van de AROHM-afdelingen (uitgezonderd West- en Oost-Vlaanderen) én de afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen gebruikten verschillende informaticatoepassingen. Er is daarom beslist om een inhaaloperatie te doen op het vlak van de implementatie van het Bredero-informaticasysteem. Tijdens de begrotingscontrole 2003 is daartoe een bedrag ingeschreven.

De minister verwijst ook naar de decretale aanpassingen met het doel de aflevering van stedenbouwkundige vergunningen efficiënter en vlotter te laten verlopen. Systematisch werd immers vastgesteld dat bijkomende aanpassingen nodig waren. Het decreet van 18 mei 1999 werd een eerste maal technisch gewijzigd via het decreet van 26 april 2000. Het werd ook meermaals inhoudelijk gewijzigd, onder meer met betrekking tot de problematiek van de zonevreemde woningen en gebouwen, de loskoppeling van de regularisatievergunning en de vergelijkprocedure en de verjaring van bouw-misdrijven. Via de nu voorliggende wijziging (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1800/1*) wordt een tweede globale technische wijziging beoogd.

Door het systematisch optrekken van de verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen bij de rechtstreekse aflevering van bouwvergunningen voor eensgezinswoningen en andere bouwcomplexen sinds april 2002, is men er in geslaagd om de gemeenten de mogelijkheid te geven om de meeste bouwvergunningen (30 à 40 percent in verband met de eensgezinswoningen) zelf af te leveren. Het vergunnen van een eengezinswoning moet daarom

mogelijk zijn op een termijn van een zestal weken. Het aantal schorsingen met betrekking tot niet-behoorlijk afgeleverde bouwvergunningen is minimaal.

Bij besluit werden ook een aantal werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, zoals bijvoorbeeld opritten naar woningen en regenwaterputten (besluit van de Vlaamse regering van 14 april 2000, uitgebreid met het besluit van de Vlaamse regering van 16 april 2002). Er werd verder ook beslist een aantal werken vrij te stellen van het advies van de gemachtigde ambtenaar en van de medewerking van de architect (besluit van 23 mei 2003), zoals bijvoorbeeld veranda's en bijgebouwtjes tot 30 vierkante meter.

Via het voorliggende ontwerpdecreet (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1800/1*) wordt beoogd dat wanneer de gemachtigde ambtenaar niet binnen de 50 dagen na ontvangst van een gemeentelijke adviesvraag met betrekking tot een stedenbouwkundige vergunning advies heeft uitgebracht, er aan deze adviesvereiste mag worden voorbijgegaan. Beoogd wordt de administratie, door het verkorten van de behandelingstermijn gekoppeld aan de mogelijkheid om aan de adviesverplichting voorbij te gaan (indien er niet tijdig advies is verstrekt), te verplichten om duidelijke prioriteiten te stellen bij de behandeling van de dossiers. Dossiers die een grondiger onderzoek vergen of die een belangrijke ruimtelijke weerslag hebben, zullen bij voorrang moeten worden behandeld. Dienaangaande zal gestreefd worden naar werkafspraken tussen gemeenten en administratie. Men moet komen tot een veel snellere kwalitatieve controle van het dossier tijdens de beginfase om zodoende een selectie door te voeren van enerzijds dossiers die op gewestelijk niveau belangrijk zijn om opgevolgd te worden en anderzijds de dossiers die autonoom door de gemeenten kunnen afgehandeld worden. Deze voorgestelde wijziging komt er op advies van de Cogeam (College van gemachtigde ambtenaren).

- *Elke bezwaarindiener individueel op de hoogte brengen van de uiteindelijke, gemotiveerde beslissing*

De minister stelt dat, hoe graag hij het ook zou willen, het in de praktijk absoluut niet mogelijk is om tijdens de behandelingsprocedure van een stedenbouwkundige aanvraag elk bezwaar individueel en gemotiveerd te beantwoorden. De intentie om een geïndividualiseerd en gemotiveerd antwoord te verstrekken in het kader van een klantvriendelijk beleid is weliswaar behartenswaardig, maar praktisch gezien onmogelijk haalbaar, zowel uit tech-

nisch, logistiek, financieel als materieel oogpunt. De administratie probeert in de mate van het mogelijke een behoorlijke dienstverlening te verstrekken ten aanzien van een aanvrager, een bezwaarindiener, een begunstigde evenals een eventuele benadeelde van een administratieve handeling, zonder afbreuk te doen aan de rechtsbescherming die elk van hen geniet.

– *Snellere behandeling van bouw misdrijven en een effectieve sanctionering*

De minister verklaart dat er werk wordt gemaakt van de behandeling van bouw misdrijven. De administratie heeft een afsprakenkader opgesteld voor de behandeling van bouw misdrijven dat erop gericht is zo spoedig mogelijk op te treden tegen bouw misdrijven door het uitvoeren van stakingsbevelen evenals alle andere noodzakelijke acties.

De eerste resultaten van de acties van 2001 en 2002 zijn zichtbaar in het aantal stakingsbevelen, dat liep van 344 in 1999, over 498 in 2001 naar 506 in 2002. Het aantal processen-verbaal liep van 2407, over 2473 naar 2708, waarvan een groeiend aandeel werd opgesteld door gewestelijke ambtenaren (van 15 procent over 19 procent naar 24 procent). Het aantal door de stedenbouwkundig inspecteur uitgebrachte herstellingsvorderingen liep van 1104, over 1105 naar 1222 vorderingen. Ook op het vlak van sanctionering was er een duidelijke positieve tendens in de effectieve sanctionering merkbaar. Het aantal administratieve boetes voor het doorbreken van stakingsbevelen nam toe, evenals het aantal effectief uitgevoerde vonnissen en arresten (van 122 over 256 naar 273). Er is ook overleg met de politiediensten over een eenheidsmodel van proces-verbaal inzake ruimtelijke ordening, wat de mogelijkheid aan de verbaliserende overheid zou bieden om snel een werkbaar proces-verbaal op te stellen.

– *Planschade en planbaten*

De minister merkt op dat er jaarlijks minder planschadezaken zijn – in 2002 werd slechts 219.435 euro planschade uitbetaald terwijl er in 2003 tot en met de maand mei slechts 5.190 euro planschade werd uitbetaald – door het feit dat deze hun oorsprong vinden in de invoering van de gewestplannen en de gewestplanwijzigingen. Momenteel zijn er nog circa 700 dossiers verwikkeld in gerechtelijke procedures waarvan slechts voor een vijftal een uitspraak wordt verwacht in 2003. Er zijn bovendien nog geen planschadedossiers met betrekking tot gewestelijke uitvoeringsplannen.

Naar aanleiding van het debat over planbaten en planschade is er een internationale rechtsvergelijkende studie uitgeschreven. Het voorstel voor een minnelijke schikking via een arbitragecomité moet ook onderzocht worden.

– *Conclusie*

De minister verzekert dat er alles aan wordt gedaan om de achterstand van de aflevering van bouwvergunningen volledig weg te werken. Hij is van mening dat zodra de gemeenten zelf zullen instaan voor de aflevering van de bouwvergunningen, het probleem van de achterstand geleidelijk aan zal worden genormaliseerd.

II.2. Opmerkingen van de leden

De heer *Pieter Huybrechts* merkt op dat het Vlaams Blok geconfronteerd wordt met dezelfde klachten op het vlak van ruimtelijke ordening. De regelgeving inzake ruimtelijke ordening is absoluut onbegrijpelijk voor de burger en niet transparant. Bezwarend element is verder dat de regelgeving continu aan wijzigingen onderhevig is.

De heer *Gerald Kindermans* vraagt zich af of de gemeenten de taken inzake vergunningenbeleid die ze in de toekomst zelf moeten gaan uitvoeren, zullen kunnen opvangen. Hij hoopt dat de gemeenten over voldoende personeel zullen beschikken om deze extra taken uit te voeren. De vrees bestaat immers dat de gemeenten qua deskundig personeel op het vlak van ruimtelijke ordening met dezelfde problemen zullen kampen als de administratie. Het lid hoopt dat het niet tot een nieuwe achterstand zal leiden.

De heer *Bernard Hubeau*, Vlaams Ombudsman, merkt met betrekking tot de subsidiariteit van de gemeenten en de administratie van het Vlaamse Gewest op dat er toch een bepaalde overheidsinstantie moet instaan voor de aflevering van bouwvergunningen. Een aantal taken kan perfect uitgevoerd worden door de gemeenten. Andere taken kunnen bij het Vlaamse Gewest blijven. De 'core business' van de administratie is het behandelen van de grote dossiers. De kwaliteit en coherentie zal worden bewaakt door de administratie. De Ombudsman hoopt dat de gemeenten geen problemen zullen ondervinden om personeel aan te trekken. Hij benadrukt het belang van de volledige implementatie van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

De heer *Kindermans* heeft de indruk dat er de laatste maanden een verhoogde graad is van doorverwijzing van bouwovertradingen naar de rechtbanken door de stedenbouwkundige inspecteurs, vooral inzake weekendverblijven en dit niettegenstaande de resolutie van 15 januari 2003 over de weekendverblijven (*Parl. St. Vl. Parl. 2002-2003, nr. 1484*). De resolutie lijkt volgens de spreker een aansporing voor stedenbouwkundige inspecteurs om nog snel oude dossiers inzake bouwovertradingen voor de correctionele rechtbank te brengen op grond van de instandhouding van een bouw misdrijf. Het is immers opmerkelijk dat klachten die reeds langer bekend zijn, plots voor de rechter gebracht moeten worden.

De heer *Hubeau* heeft een aantal signalen opgevangen, die op het aangekaarte probleem wijzen. De Ombudsdienst kan echter geen klachtendossier opstellen zolang dergelijke zaak voor de rechtbank aanhangig is. De Vlaamse Ombudsdienst staat immers in feite tijdelijk buitenspel als een burger in een procedure voor de rechtbank betrokken is. Pas nadien kan de Ombudsdienst een klacht terug in behandeling nemen. In het verleden heeft de Ombudsdienst al een aantal klachten, zij het beperkt in aantal, ontvangen.

Minister *Dirk Van Mechelen* herinnert aan de onafhankelijkheid van de stedenbouwkundige inspectie. De inspectie is op de hoogte van de resolutie van 15 januari 2003 betreffende de problematiek van de weekendverblijven. De minister beklemtoont dat de geest van de resolutie moet nageleefd worden. De minister meent dat er eindelijk een oplossing is gevonden voor de problematiek van de weekendverblijven na meer dan 30 jaar discussie. Vanzelfsprekend gaat het niet op dat die weekendverblijven die mogelijkwijze in aanmerking zouden komen voor een planologische oplossing nu geïmplementeerd zouden worden door de stedenbouwkundige inspectie.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Jacky MAES

Jacques TIMMERMANS

Gerald KINDERMANS
